

## Några tankar om mitt konstnärliga arbete

Mitt motstånd till att använda text som uttrycksform är stort. Det finns flera anledningar till detta och jag ska göra ett försök att rada upp några av dem, om inte annat eftersom det nog samtidigt säger något om mitt val att arbeta med ljud och bild.

– När jag skriver något uppfattar jag alltid att det vilar något definitivt över det. Känslan infinner sig att möjligheter utesluts och betydelser försvinner. För mig, och jag tror det är likadant för alla som är ovana att skriva, innebär skrivandet ofta att intentioner och perspektiv blir ensidiga och statiska.

– Jag har svårt att hitta rätt formuleringar vilket får en hämmande effekt på skrivandet över huvud taget. Skrivandet blir ett sökande efter ord istället för att utveckla och stimulera en arbetsmetod.

Jag vill dock tillägga att det här inte betyder att text inte intresserar mig. Tvärtom är läsningen av andras texter en viktig källa till inspiration och jag tänker ofta på mina filmer som formmässigt närliggande skönlitterära texter som jag läst, ett exempel är de två volymer av Notisböcker som Peter Weiss gav ut 1975-81 tillhörande hans svit Motståndets estetik.

Då de här svårigheterna inte varit något som jag kunnat komma runt i arbetet på den här texten bestämde jag mig för att hitta en samtalspartner, någon som tillsammans med mig kunde föra en dialog som i sin tur skulle få fungera som början på den här texten. Så jag hörde mig för hos en annan student, Samuel Richter, vilket ledde till två samtal. Idén var att utgå ifrån gemensamt utvalda rubriker och frågeställningar kring mitt arbete och på så sätt nå djupare i mina resonemang, men även om vi hade intressanta samtal hjälpte det mig inte att färdigställa den här texten. Det som kom ut av samtalen var en rad nyckelord och diskussioner kring dem, ett material som är värdefullt på så vis att jag kommer kunna gå tillbaka till det när jag står inför svåra vägval i mitt arbete, men presentera materialet här ser jag ingen mening med. En stor anledning till att det kommer vara produktivt att återvända till materialet är att det är ostrukturerat och låter ämnen att flyta in i varandra. Den text som finns är med andra ord en text för mig och är knappast av intresse för någon annan. Givetvis skulle dock denna text kunna skrivas om och bli läsbara för andra i större utsträckning, men då infinner sig alla de problem som jag tidigare nämnt om hur möjligheter och perspektiv läses in och försvinner i alltför bestämda formuleringar.

Samtalen spelades in på min Marantz Digital Recorder, varav det ena transkriberades i efterhand. En nämnvärd detalj som jag själv förväntades av och som kastar ljus över hur mitt tänkande fungerar i en inspelningssituation var att jag tvekade trycka på rec. Det som laddar situationen med sådant allvar är min övertygelse om att så fort jag bestämmer mig för att spela in, så skapas något som annars aldrig existerar. Jag tänkte aldrig att allt som sades kunde vara värdefullt, inte heller tänkte jag särskilt mycket på att transkriptionen skulle kunna redigeras utan såg som ett slags live-situation där det som sker nu antingen är viktigt eller oviktigt, värt att spela in eller inte värt att spela in. I och med den här inställningen har det blivit i stort sett omöjligt att prata om dokumentation.

Jag har nog alltid haft en fascination för bild, men att sitta och rulla en super 8-klippapparat fram och tillbaka med den visuella effektens sensation som drivkraft är det tidigaste jag kan erinra ett verkligt intresse för bild. Inte långt därefter stummadades jag av det faktum att rörlig bild uppkommer ur stillbilder. Ja, jag blev faktiskt mällös, och på så sätt drogs jag in i en reflektion över bild och tid, så småningom över bild, ljud och tid, som tjänat som grund för en lång tids arbete och experimenterande med bilder men också med ljud.

En avgörande del av mitt konstnärliga arbete består i att försöka komma åt vad jag uppfattar som det värdefulla i inspelningar av olika slag. Ofta implicerar det ett förhållningssätt till andra människor. Kanske är det deras livshistoria som måste bevaras eller så är det en blick, en siluett, en miljö. På så sätt har mina olika projekt tagit mig på en snirklig resa genom människors liv och ofta landat där sökandet började, det vill säga bland de oändliga möjligheter som står till buds för att hitta en framställningsform som leder till att det värdefulla fångas.

Ett antagande som följt med mig länge är att filmarbetet till stor del handlar om dokumentation: Det finns något självklart värdefullt i att på plats spela in skeenden. Tidigare beskrev jag dokumentationens värde i termer av sanning, det vill säga som ett försök att ge den sanna bilden av en situation, ett tillstånd eller en händelse. Det ingick då också i resonemanget att själva ämnet skulle vara av vikt för omvärlden och visa på något dittills okänt. Med tiden har jag kommit att omvärdera detta och tänker snarare på dokumentation som ett skapande av dokument, det vill säga som skapandet av en behållare av ett minne som i hög grad konstruerar detta minne utifrån olika förutsättningar, teknologiska och andra som ges i tillkomsten av dokumentet. Samtidigt har jag en stark dragning till närvaron i inspelningssituationen. Det ögonblick som är att möta en situation, oavsett om den är iscensatt eller en vardaglig händelse, och agera med kameran är viktigt. Det spelar också liten roll vilka kriterier som jag ställer upp för mitt arbete. I princip alltid drar sig mitt intresse bort från uttalade teman till känslan av den upplevda stunden.

Det kanske ska förtydligas att min ingång till att arbeta med bild har varit via fotografiet, men så fort jag upptäckte den rörliga bildens dynamik förflyttades intresset eftersom jag med den såg möjligheten till ytterligare dimension i upplevelsen av miljöer och människor. Istället för att fånga in något som sedan visade sig ha hänt är det tvärtom, nämligen att filmkameran faktiskt skapar något som inte är möjligt på något annat sätt. Just detta att skapa en filmens verklighet i inspelningssituationen och i post-produktionen har vuxit i betydelse och blivit det centrala.

En sak som är tydligt i mitt arbete är att jag söker ett cirkulärt narrativ snarare än ett linjärt. Jag vet inte riktigt hur eller varför det blev så och jag kan inte minnas att jag tänkte på det särskilt, men med tiden, genom att påbörja ett flertal projekt utifrån en idé bara för att upptäcka att materialet speglade en annan, märkte jag hur stråvan efter ett cirkulärt narrativ bättre fångade upp sådana förskjutningar. Med ett cirkulärt narrativ som ram har det helt enkelt blivit lättare att omformulera och komma till nya insikter i arbetsprocessen. Mina ofta väldigt fasta övertygelser om hur det ska vara har på så sätt kunnat prövas och omprövas.

Narrationen är viktig även i ett annat avseende, nämligen i förhållande till min stråvan efter en minimalistisk form, alltså en form som söker reducera varje bild till de mest nödvändiga detaljerna, en form där bildkompositionen gör sig beroende av så få element som möjligt. Samspelet mellan en sådan reducerad form och de former som styr berättandet är alltid en svår balansgång. Rättare sagt är det en ojämn kamp då berättandet gärna tar över och definierar bilderna så till den grad att det minimalistiska anslaget får träda tillbaka. När mitt filmarbete lyckas beror det i hög grad på att varken berättandet eller formen går segrande.

Jag har diskuterat det dokumentära och sagt att jag i viss mån lämnat dess sanningsanspråk till förmån för ett växande intresse för filmarbetets verklighetskonstruktion. Det betyder dock inte att filmens verklighet står utan relation till en observerad och upplevd verklighet eller till minnets bilder. Tvärtom är observationer, upplevelser och fragmentariska minnesbilder avgörande för vilka filmbilder jag söker och väljer. Ja, i hög grad samlar jag på sådana bilder med hjälp av ljudinspelare, skisser och fotografier. Samlandet ger en trygghet genom att synliggöra ramarna och innehållet i den tillvaro jag för stunden lever och undersöker, något som är nödvändigt eftersom det också innebär en begränsning i det oändliga utbudet av betydelser och existenser som kan bli föremål för filmen. Med det sagt så är ändå aldrig filmens bilder desamma som upplevelsens eller minnets bilder. I filmen expanderar de senare till filmens bilder och blir föremål för såväl andras som mina egna upplevelser och minnen.

Jag började med att beskriva mina svårigheter att skriva, något som kanske förefaller som en överdrift i ljuset av denna text. Att nå så långt som hit har dock tagit lång tid och att få ihop det till en något snår sammanhängande text hade inte gått utan hjälpen från min handledare och från andra. Ingenting med att skriva detta har heller ändrat min uppfattning att verkens mening finns i verken. Det är där jag försöker säga det jag vill säga på det sätt jag vill säga det. Resten är utanverk.